

Светски дан контрацепције 2022. године

Сваке године, 26. септембар се обележава као Светски дан контрацепције, већ 15 година заредом. Циљ кампање, покренуте на глобалном нивоу, је да се истакне важност употребе различитих метода контрацепције и одговорног сексуалног понашања. Такође, неопходно је младима омогућити што адекватнији приступ информацијама о сексуалном и репродуктивном здрављу.

Тематски неодвојив део кампање је и планирање породице као веома важно питање јавног здравља и са индивидуалног и са ширег друштвеног аспекта. Планирање породице омогућава појединцима и паровима да планирају и остваре жељени број деце и да планирају време њиховог рађања и размак између порођаја.

Добробити ефикасног планирања трудноће тичу се првенствено жена и деце, као најосетљивијих и са демографског аспекта највреднијих категорија становништва. Планирањем трудноће ефикасним методама контрацепције жене чувају плодност и унапређују опште здравље док децу из планираних трудноћа одликују боље здравље, брже напредовање и већа могућност за остваривање њихових потенцијала. Планирање породице утиче позитивно и на мушкарце, управо јер доприноси равноправности у партнерским односима и подели одговорности за сексуално и репродуктивно понашање. Породице у којима се не рађа стихијски већ планирано, имају хармоничније односе и њихови чланови су боље међусобно повезани.

Савремена жена има потребу и право да буде ослобођена страховања и суочавања са непланираном и нежељеном трудноћом. Непланирана трудноћа, без обзира на исход, угрожава физичко и психичко здравље жене и смањује шансе за рађање здравог новорођенчета и његов оптимални телесни и ментални развој. Уколико дође до непланиране трудноће, жена прибегава намерном прекиду трудноће. Опште познато је да намерни прекид трудноће вишеструко угрожава опште а посебно репродуктивно здравље жена, јер може да резултује повредама репродуктивних органа, анемијом, акутним и хроничним запаљењима мале карлице као и неплодношћу. Посматрано са економског аспекта свакако је прихватљивије улагати у савремену контрацепцију, поготову ако се зна да је цена абортуса свакако много виша, посебно имајући у виду и трошкове лечења последица по здравље жена које могу настати након абортуса. Такође, утврђено је и да се наредне трудноће чешће завршавају провереним порођајима, што онда доводи и до повећања перинаталног морбидитета и морталитета и намеће трошкове лечења и рехабилитације превремено рођене деце.

Употреба контрацептивних средстава, поред тога што спречава нежељену трудноћу, такође штити и од сексуално преносивих инфекција.

У Републици Србији, становништво претежно примењује традиционалне методе контрацепције, а због њихове недовољне ефикасности често се суочава са нежељеном трудноћом и прибегава индукваном абортусу. Само у Београду, према подацима који су

достављени Градском заводу за јавно здравље, у 2021. години било је 3574 абортуса а процењује се да их је било значајно више од тог броја.

Према резултатима Истраживања здравља становника Србије, спроведеног од стране Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, 2019. године две петине жена узраста од 15 до 49 година (40,4%), које су биле сексуално активне у посматраном периоду користила је неко од контрацептивних средстава или метода (пилула, интраутерина спирала, хормонска инјекција, хормонски имплантат, дијафрагма, пена или гел, женски или мушки кондом, женска или мушка стерилизација). Проценат жена исте добне групе, удате или живе у ванбрачној заједници, које су користиле контрацептивна средства је мањи и износио је 34,8%.

Непоуздане методе контрацепције (које подразумевају неплодне дане, прекинут однос, пилуле за „дан после“) је користило 17,1% жена узраста од 15 до 49 година. Жене узраста од 15 до 34 године су значајно ређе користиле непоуздане методе контрацепције.

Млади и контрацепција

Према резултатима претходно поменутог Истраживања, у популацији младих узраста од 15 до 19 година, 55,6% је дало податак да је приликом последњег сексуалног односа користило кондом. Дечаци су чешће навели да су користили кондом приликом последњег сексуалног односа са повременим партнером него девојчице (61,0% према 48,2%).

Посматрајући податке из Истраживања вишеструких показатеља положаја жена и деце у Србији 2019, спроведено од стране Републичког завода за статистику и УНИЦЕФ-а, међу модерним методима контрацепције највише се користи кондом за мушкарце (15,1%), много ређе комбинована орална контрацепција (3,0%), интраутерини улошци (2,6%), стерилизација жене (0,6%) док се уопште не користе дијафрагма, спермициди, прогестагенска орална контрацепција, депо-инјекциони препарати, импланти и вољна стерилизација мушкарца. Међу традиционалним методима доминира метод прекинутог сношаја (31,4%), док је метод избегавања односа у „плодним данима“ и остале „природне методе“ користило 9,5% испитаница. Ниједан метод контрацепције никада није користило 37,7%.

Право на сексуално и репродуктивно здравље представља једно од основних људских права, које подразумева да је људима омогућено да остварују безбедне сексуалне односе на задовољство оба партнера, да не доживљавају принуду и насиље, да не страхују од инфекција и трудноће, као и да могу да контролишу плодност на начин који не изазива неповољне или опасне последице.

Проверите ваше знање о контрацепцији и решите тест „Колико знате о контрацепцији?“